

STATUT

POLSKIEGO STRONNICTWA LUDOWEGO

I. NAZWA, CEL, ŚRODKI I TEREN DZIAŁANIA

Art. 1

Stronnictwo używa nazwy: Polskie Stronnictwo Ludowe, oznaczone skrótem PSL.

Art. 2

1. PSL jest ogólnonarodową partią polityczną, wyrosłą z chlubnych tradycji Ruchu Ludowego, dążącą do urzeczywistnienia swego programu dla dobra Narodu i Państwa Polskiego.

2. Celem PSL jest:

- a) zapewnienie bezpieczeństwa i siły Polski oraz jej suwerenności politycznej i gospodarczej dla uzyskania i utrzymania trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego państwa oraz dostatniego bytu jego obywateli,
- b) zachowanie pełnej demokracji politycznej, ekonomicznej i społecznej, poszanowanie i obrona praw do rozwoju i godnego życia dla wszystkich obywateli państwa polskiego,
- c) kształtowanie życia społecznego na zasadach samorządu, przy respektowaniu koniecznych funkcji państwa,
- d) ochrona środowiska naturalnego i krajobrazu kulturowego jako narodowego dobra warunkującego zrównoważony rozwój i tożsamość narodową.

Art. 3

Do urzeczywistnienia swego programu, PSL dążyć będzie przez:

- a) organizowanie do pracy politycznej, społecznej, gospodarczej, oświatowej i kulturalnej wszystkich obywateli, którzy uznają za swój, program PSL i w urzeczywistnieniu jego widzą dobro Narodu i Państwa Polskiego,
- b) szerzenie wiedzy o założeniach ideologicznych i programie PSL w całym społeczeństwie polskim,
- c) udział przedstawicieli PSL w organach władzy państwowej, samorządu terytorialnego

i gospodarczego, w innych instancjach publicznych oraz w organizacjach społecznych, gospodarczych, kulturalnych i sportowych,

d) podejmowanie inicjatyw i publicznych wystąpień, które zmierzają do urzeczywistnienia programu PSL.

Art. 4

1. Terenem działania PSL jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej oraz polskie ośrodki za granicą, jeżeli nie jest to sprzeczne z ustawodawstwem danego państwa.

2. Siedzibą władz i organów naczelnych PSL jest miasto stołeczne Warszawa.

II. CZŁONKOWIE

Art. 5

1. Członkiem PSL może być każdy pełnoletni obywatel Rzeczypospolitej Polskiej i posiadający pełną zdolność do czynności prawnych, o ile zostanie przyjęty do koła zgodnie z przepisami niniejszego Statutu.

2. Członek PSL nie może być członkiem innej partii.

3. Członków PSL przyjmuje koło w głosowaniu, na podstawie pisemnej deklaracji i po przedstawieniu pozytywnej opinii 2 członków PSL.

4. Osoby, które były członkami innych organizacji politycznych, mogą być przyjęte do koła PSL tylko po uprzednim wyrażeniu na to zgody przez zarząd powiatowy PSL.

5. Zarząd gminny lub równorzędny wyraża również zgodę na przyjęcie w poczet członków koła osobę, która zamieszkała poza terenem danej gminy.

6. W przypadku, gdy w danej miejscowości nie ma koła PSL, decyzję o przyjęciu nowego członka podejmuje zarząd gminny lub równorzędny PSL, a w wypadku jego braku zarząd bezpośrednio wyższej instancji PSL. W decyzji wskazuje się również koło PSL, do którego nowy członek będzie należał, uwzględniając, o ile to możliwe, prośbę członka.

Art. 6

1. Członkostwo w PSL ustaje przez:

a) śmierć członka,

b) wystąpienie,

c) wykluczenie,

- d) skreślenie,
 - e) skazanie prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo z winy umyślnej.
2. Oświadczenie członka o wystąpieniu z PSL powinno być złożone zarządowi właściwego koła na piśmie lub do protokołu, albo właściwemu zarządowi gminnemu.
3. Skreślenia z listy członków PSL można dokonać w przypadku, gdy członek, przez co najmniej rok nie wykonuje obowiązków statutowych. Uchwałę o skreśleniu podejmuje zebranie właściwego koła, a w razie jego bezczynności właściwy zarząd gminny po umożliwieniu zainteresowanemu złożenia wyjaśnień.
4. Od uchwały zebrania właściwego koła lub właściwego zarządu gminnego o skreśleniu z listy członków służy członkowi odwołanie do wojewódzkiego sądu koleżeńskiego PSL w terminie jednego miesiąca od daty zawiadomienia o skreśleniu.

Art. 7

1. Członek PSL ma prawo:

- a) być wybieranym do władz i organów PSL,
- b) wybierać i odwoływać członków władz i organów PSL,
- c) wyrażać opinie i zgłaszać postulaty wobec władz i organów PSL,
- d) korzystać z ochrony i opieki władz i organów PSL,
- e) brać udział w posiedzeniach władz lub kolegialnych organów PSL, na których są rozpatrywane i rozstrzygane sprawy dotyczące jego osoby,
- f) zawiesić swoje członkostwo w PSL – jeżeli jest to uzasadnione zajmowanym przez niego stanowiskiem bądź inną ważną okolicznością, a Zarząd Wojewódzki wyrazi na to zgodę w formie uchwały; z chwilą podjęcia uchwały członek zawieszony traci wszelkie prawa i obowiązki,
- g) w przypadku braku zgody na zawieszenie członkostwa ubiegającemu przysługuje odwołanie do Naczelnego Komitetu Wykonawczego, który wydaje decyzję ostateczną,
- h) kandydować w wyborach na listach innych niż PSL do rad gmin, rad powiatów za zgodą zarządu powiatowego a w przypadku wyborów do sejmiku wojewódzkiego za zgodą zarządu wojewódzkiego. Decyzja zarządu udzielającego zgody nie może być sprzeczna z uchwałami władz naczelných PSL,
- i) kandydować w wyborach do parlamentu polskiego lub europejskiego na listach innych niż PSL, za zgodą NKW PSL.

2. Członek PSL ma obowiązek:

- a) realizować program i przestrzegać Statutu PSL,

- b) postępować zgodnie z ideowymi zasadami PSL i szerzyć je wśród otoczenia,
- c) brać czynny udział w pracach podejmowanych przez PSL,
- d) stosować się do uchwał władz i organów PSL,
- e) opłacać składkę członkowską,
- f) uiszczać wpłaty na Fundusz PSL w wysokości uchwalonej przez RN PSL, o ile jest do tego zobowiązany,
- g) prenumerować jeden periodyk, gazetę, bądź tygodnik, który związany jest z ruchem ludowym i którego tytuł określi uchwała NKW PSL. Dotyczy to jednego członka w gospodarstwie domowym.

Art. 8

1. Członek ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za sprzeniewierzenie się zasadom ideowo-programowym PSL, naruszenie jego Statutu, niepodporządkowanie się i niewykonanie uchwał władz lub organów PSL oraz za niegodne zachowanie się przynoszące ujme Stronictwu.
2. Karami partyjnymi są:
 - a) upomnienie,
 - b) nagana,
 - c) zawieszenie w prawach członka na okres do 18 miesięcy,
 - d) wykluczenie z PSL.
3. Wykluczenie z PSL na mocy niniejszego Statutu, następuje również w przypadku, jeżeli członek PSL kandyduje, bez zgody właściwego organu PSL, w wyborach parlamentarnych lub samorządowych z innych list wyborczych. Wykluczenie z PSL następuje, jeżeli członek PSL wybrany z listy wyborczej PSL zmienił samowolnie przynależność do innego klubu samorządowego lub parlamentarnego.
4. Naruszenie przez parlamentarzystów lub radnych uchwał o utworzeniu koalicji jest rażącym naruszeniem Statutu i właściwy sąd koleżeński orzeka w tym przypadku karę wykluczenia.
5. Członek wykluczony z PSL na podstawie art. 8 ust. 3 bądź na podstawie prawomocnego orzeczenia właściwego sądu koleżeńskiego nie może ubiegać się o członkostwo w PSL przez okres nie krótszy niż 24 miesiące od dnia prawomocnego orzeczenia.
6. W przypadku wymierzenia członkowi PSL prawomocnej kary zawieszenia przez właściwy sąd koleżeński, członek PSL traci prawa i obowiązki z art. 7 i nie może uczestniczyć w pracach i zebraniach w żadnej organizacji PSL na terenie kraju przez okres

zawieszenia.

7. Za jedno przewinienie może być wymierzona tylko jedna kara.

8. Kara nie może być nałożona po upływie 6 miesięcy od powzięcia wiadomości przez właściwy kolegialny organ PSL o popełnieniu przewinienia.

III. ORGANIZACJA PSL

Postanowienia ogólne

Art. 9

1. Struktury organizacyjne PSL są tworzone z uwzględnieniem administracyjnego podziału państwa.
2. O powołaniu, rozwiązaniu i zmianie terytorialnego zakresu działania koła, instancji gminnej lub równorzędnej, powiatowej decyduje Prezydium właściwego ZW PSL, po zapoznaniu się z opinią instancji, których ta zmiana dotyczy.
3. W przypadku nie udzielenia w terminie jednego miesiąca opinii określonej w ust. 2 Prezydium zarządu wojewódzkiego podejmuje decyzję bez tej opinii.

Art. 10

1. Wszystkie ogniwa organizacyjne PSL podlegają uchwałom władz i organów naczelných PSL, stosownie do zakresu ich uprawnień, określonych w niniejszym Statucie, o ile inne przepisy nie stanowią inaczej.
2. Ogniwa organizacyjne PSL podlegają uchwałom władz i organów bezpośrednio wyższych instancji PSL w ramach posiadanych uprawnień.
3. Dla ważności podejmowanych decyzji przez władze i organy kolegialne PSL, wymagana jest obecność co najmniej połowy członków danej władzy lub organu o ile inne przepisy Statutu nie stanowią inaczej.
4. O naruszeniu zapisów niniejszego Statutu i konsekwencjach wynikających z tego faktu rozstrzyga właściwy organ wyższej instancji PSL.

Art. 11

1. Władze i organy PSL pochodzą z wyboru w głosowaniu tajnym względną większością głosów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania, chyba że Statut

stanowi inaczej.

2. Za względną większość głosów uważa się uzyskanie największej liczby głosów przy udziale co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.
3. Za bezwzględną większość głosów uważa się uzyskanie 50% + 1 liczby głosów przy udziale, co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.
4. Prezesa PSL, Przewodniczącego Rady Naczelnej, prezesów zarządów wojewódzkich, powiatowych, gminnych i równorzędnych oraz kół PSL wybiera się z co najmniej dwóch kandydatów bezwzględną większością głosów.
5. Dopuszczalny jest wybór władz i organów gminnych lub równorzędnych oraz kół PSL w głosowaniu jawnym. W przypadku takiego głosowania kandydatem może być jedna osoba. Sprzeciw $\frac{1}{4}$ członków koła bądź delegata powoduje konieczność wyboru zgodnie z ust. 4.
6. Skwitowania ustępującym kolegiальnym władzom i organom PSL dokonuje się łącznie na poszczególne składy osobowe tych władz i organów w głosowaniu jawnym chyba, że co najmniej 50 % uprawnionych do udzielania skwitowania zażąda głosowania tajnego indywidualnego.

Art. 12

1. Kadencja władz i organów oraz delegatów PSL trwa 4 lata.
2. Za pełną kadencję uznaje się kadencje, w której dana osoba pełniła funkcję, co najmniej przez połowę okresu trwania kadencji.
3. Członkowie władz i organów PSL, którzy nie uzyskali skwitowania od Kongresu, właściwego zjazdu lub zebrania koła nie mogą kandydować do władz i organów PSL na następną kadencję.
4. Członkowie władz i organów PSL, którzy opuścili bez usprawiedliwienia ponad 50% posiedzeń tych władz i organów, automatycznie nie uzyskują skwitowania, co uniemożliwia im ponowne kandydowanie do władz i organów PSL przez jedną kadencję.
5. Członkowie władz i organów PSL mogą być odwołani przed upływem kadencji w trybie ustalonym w niniejszym Statucie.
6. Członkami władz i organów PSL nie mogą być osoby skazane prawomocnym wyrokiem karnym za przestępstwo popełnione z winy umyślnej, z oskarżenia publicznego. Osoby takie nie mogą również kandydować z list PSL w wyborach parlamentarnych, samorządowych, jak i pełnić funkcji publicznych z upoważnienia PSL-u.

Art. 13

Wakujące w czasie trwania kadencji miejsca w Radzie Naczelnej PSL, zarządach, komisjach rewizyjnych lub sądach koleżeńskich można obsadzić w drodze kooptacji. Zmiany dokonane w tym trybie nie mogą przekraczać 1/5 składu osobowego danej władzy lub organu.

Art. 14

Normy przedstawicielstwa obowiązujące przy wyborach delegatów na zjazdy oraz przedstawicieli do zarządów ustalają, na podstawie wytycznych uchwalonych przez Radę Naczelną PSL, bezpośrednio wyższe właściwe zarządy PSL, natomiast na Kongres oraz w przypadku przedstawicieli wojewódzkich organizacji PSL do Rady Naczelnej ustala Rada Naczelna PSL z uwzględnieniem art. 34 lit. g, przy czym:

- a) przy określaniu norm przy wyborach delegatów na zjazd powiatowy i przedstawicieli do zarządu powiatowego kieruje się liczbą głosów oddanych na listy PSL w poszczególnych gminach w wyborach do Sejmu, liczbą głosów oddanych na listy PSL w poszczególnych gminach w wyborach do sejmiku województwa, liczbą członków poszczególnych organizacji gminnych, a także dodatkowo może uwzględnić inne przejawy aktywności korzystnej z punktu widzenia interesu PSL;
- b) przy określaniu norm przy wyborach delegatów na zjazd wojewódzki i przedstawicieli do zarządu wojewódzkiego kieruje się liczbą głosów oddanych na listy PSL w poszczególnych powiatach w wyborach do Sejmu, liczbą głosów oddanych na listy PSL w poszczególnych powiatach w wyborach do sejmiku województwa, liczbą członków w poszczególnych organizacjach powiatowych, a także dodatkowo może uwzględnić inne przejawy aktywności korzystnej z punktu widzenia interesu PSL;
- c) przy określaniu norm przy wyborach delegatów na Kongres oraz w przypadku przedstawicieli wojewódzkich organizacji PSL do Rady Naczelnej kieruje się liczbą głosów oddanych na listy PSL w poszczególnych województwach w wyborach do Sejmu i w wyborach do sejmików województw, liczbą członków w poszczególnych organizacjach wojewódzkich a także dodatkowo może uwzględnić inne przejawy aktywności korzystnej z punktu widzenia interesu PSL.

Koła PSL**Art. 15**

1. Podstawową jednostką organizacyjną PSL jest koło, działające na terenie wsi, gminy,

miasta, dzielnicy. W razie potrzeby można powoływać koła środowiskowe i inne.

2. Koło nie może liczyć mniej niż 5 członków.

Art. 16

1. Władzą koła jest zebranie ogólne członków.
2. Zebranie ogólne członków może mieć charakter:
 - a) sprawozdawczo-wyborczy,
 - b) zwyczajny,
 - c) nadzwyczajny.

Art. 17

1. Zebranie sprawozdawczo-wyborcze członków koła zwołuje zarząd koła raz na cztery lata w celu:
 - a) dokonania oceny działalności koła oraz udzielenia skwitowania dla zarządu i komisji rewizyjnej, o ile została wybrana,
 - b) opracowania planu działania na następną kadencję,
 - c) wyboru prezesa, zarządu koła oraz delegatów na zjazd gminny i równorzędny – w proporcji ustalonej przez właściwy zarząd gminny lub równorzędny, z zastrzeżeniem art. 29 ust. 2.
2. Zebranie sprawozdawczo-wyborcze członków koła może wybrać komisję rewizyjną koła.
3. Zarząd zwołuje zebrania zwyczajne koła co najmniej raz na sześć miesięcy.
4. Na pisemne żądanie co najmniej 1/3 członków koła lub na żądanie zwierzchnich zarządów PSL, zarząd koła najpóźniej w ciągu miesiąca od daty złożenia tego żądania, zobowiązany jest zwołać nadzwyczajne zebranie ogólne członków lub nadzwyczajne zebranie sprawozdawczo - wyborcze.
5. Przy żądaniu zwołania nadzwyczajnego zebrania sprawozdawczo - wyborczego winny być podane jego powody.
6. Niezwołanie zebrania sprawozdawczo-wyborczego na żądanie zwierzchnich zarządów PSL, w terminie określonym w ust. 4 może skutkować rozwiązaniem koła. Uchwałę stwierdzającą rozwiązanie koła podejmuje prezydium zarządu wojewódzkiego na wniosek zarządu, który zażądał zwołania zebrania.

Art. 18

Organami koła są:

- a) prezes koła,
- b) zarząd koła.

Art. 19

1. Zarząd koła, liczącego do 20 członków, składa się z prezesa, sekretarza i skarbnika.
2. W kołach liczących powyżej 20 członków, zarząd składa się z od 5 do 7 osób, w tym: prezesa, do 2 wiceprezesów, sekretarza i skarbnika.

Art. 20

1. Zarząd koła kieruje wszelkimi pracami organizacyjnymi, jakich wymaga wykonywanie zadań wynikających z programu i Statutu oraz uchwał wydanych przez zwierzchnie władze i organy PSL.
2. Zarząd koła zbiera się w miarę potrzeb, a przynajmniej raz na kwartał.
3. Uchwały zarządu zapadają względną większością głosów.

Art. 21

Koło na zewnątrz reprezentuje prezes, a w jego zastępstwie wiceprezes lub upoważniony na piśmie przez prezesa - członek zarządu koła.

Art. 22

Komisja rewizyjna koła składa się z 3 członków, którzy spośród siebie wybierają przewodniczącego i sekretarza.

1. Komisja rewizyjna:

- a) kontroluje realizację uchwał koła,
- b) kontroluje gospodarkę finansową koła,
- c) składa sprawozdanie ze swej działalności zebraniu sprawozdawczo-wyborczemu koła wraz z wnioskiem w sprawie udzielenia skwitowania ustępującemu zarządowi koła.

2. Przewodniczący komisji rewizyjnej koła może brać udział - z głosem doradczym – w posiedzeniach zarządu koła.

Gminne i równorzędne organizacje PSL

Art. 23

1. Koła PSL wchodzą w skład gminnej lub równorzędnej organizacji PSL.
2. Władze i organy gminne lub równorzędne PSL powołuje się, jeżeli na terenie danej gminy są zorganizowane co najmniej dwa koła liczące co najmniej 20 członków. W przypadku, gdy na terenie danej gminy działa jedno koło, zarząd powiatowy PSL może nadać temu kołu uprawnienia gminnej organizacji PSL jeżeli liczba członków nie jest mniejsza niż 20 osób.

Art. 24

Gminnymi władzami PSL są:

- a) gminny lub równorzędny zjazd delegatów,
- b) gminna lub równorzędna komisja rewizyjna.

Art. 25

1. Gminny lub równorzędny zjazd delegatów stanowią:
 - a) delegaci wybrani przez zebrania kół, z zastrzeżeniem ust. 2,
 - b) zarząd gminny lub równorzędny,
 - c) gminna lub równorzędna komisja rewizyjna.
2. W przypadku, gdy liczba członków w organizacji gminnej lub równorzędnej PSL nie przekracza 100 osób, wówczas w zjeździe biorą udział wszyscy członkowie tej organizacji.
3. Gminny lub równorzędny zjazd delegatów zwoływany jest przez zarząd gminny lub równorzędny PSL raz na cztery lata.
4. Na pisemne żądanie co najmniej 1/3 zarządów kół gminnej organizacji PSL, gminnej lub równorzędnej komisji rewizyjnej, a także zwierzchnich zarządów PSL - zarząd gminny lub równorzędny zobowiązany jest zwołać nadzwyczajny zjazd - w terminie jednego miesiąca od daty złożenia tego żądania.
5. Zarząd powiatowy PSL może po uzyskaniu zgody zarządu wojewódzkiego zwołać nadzwyczajny zjazd gminny podając powody jego zwołania.
6. Po dwukrotnym bezskutecznym zwołaniu zjazdu gminnego przez zarząd powiatowy, zarząd wojewódzki podejmuje uchwałę o rozwiązaniu gminnej lub równorzędnej organizacji PSL.

Art. 26

Gminny lub równorzędny zjazd delegatów:

- a) ustala kierunki działania gminnej lub równorzędnej organizacji PSL oraz zadania dla zarządu gminnego lub równorzędnego,
- b) rozpatruje sprawozdania zarządu i komisji rewizyjnej,
- c) udziela skwitowania zarządowi i komisji rewizyjnej,
- d) wybiera prezesa zarządu gminnego lub równorzędnego,
- e) ustala liczbę członków zarządu gminnego lub równorzędnego i gminnej lub równorzędnej komisji rewizyjnej oraz dokonuje ich wyboru,
- f) wybiera delegatów na zjazd powiatowy - w proporcji ustalonej przez właściwy zarząd powiatowy PSL.

Art. 27

Organami gminnymi lub równorzędnymi są:

- a) prezes zarządu gminnego lub równorzędnego,
- b) zarząd gminny lub równorzędny,
- c) prezydium zarządu gminnego lub równorzędnego.

Art. 28

1. Zarząd gminny lub równorzędny kieruje działalnością polityczną i organizacyjną gminnej lub równorzędnej organizacji PSL, realizuje plan działania uchwalony przez gminny lub równorzędny zjazd delegatów. Zarząd gminny lub równorzędny organizuje akcję wyborczą w wyborach samorządowych na szczeblu gminy i wspiera ją na wyższych szczeblach.
2. Zarząd gminny lub równorzędny, któremu przewodniczy wybrany przez zjazd prezes, wybiera ze swego grona prezydium. Z kolei prezydium na czele którego stoi prezes wybiera ze swego grona na wniosek prezesa: do 2 wiceprezesów, sekretarza i skarbnika oraz do 3 członków, chyba że zarząd gminny lub równorzędny postanowi inaczej. Prezydium organizuje bieżącą pracę gminnej instancji PSL.
3. Zarząd gminny lub równorzędny PSL może odwołać i wybrać prezesa lub członka zarządu gminnego lub równorzędnego w okresie między zjazdami bezwzględna większością głosów statutowego składu tego zarządu. Skład zarządu gminnego może być powiększony w trakcie kadencji nie więcej niż o jedną osobę.
4. Zebrania zarządu odbywają się przynajmniej raz na kwartał, natomiast zebrania prezydium - raz w miesiącu, a ich praca oparta jest o regulamin uchwalony przez ten zarząd.

5. Organizację gminną lub równorzędną reprezentuje na zewnątrz prezes, w jego zastępstwie wiceprezes lub upoważniony na piśmie przez prezesa - członek zarządu.
6. Zarząd gminny wybiera ze swego grona przedstawicieli wchodzących w skład zarządu powiatowego.

Art. 29

1. Zjazd gminny lub równorzędny wybiera gminną lub równorzędną komisję rewizyjną. Ze swego grona komisja rewizyjna wybiera przewodniczącego, wiceprzewodniczącego oraz sekretarza. Przewodniczący kieruje działalnością komisji i organizuje jej pracę.
2. Gminna lub równorzędna komisja rewizyjna:
 - a) ocenia realizację uchwał zjazdu gminnego lub równorzędnego i zarządu,
 - b) kontroluje gospodarkę finansową gminnej lub równorzędnej organizacji PSL,
 - c) przedkłada zjazdowi gminnemu lub równorzędnemu sprawozdanie ze swej działalności, wraz z wnioskiem w sprawie udzielenia skwitowania ustępującemu zarządowi gminnemu lub równorzędnemu.
3. Przewodniczący gminnej lub równorzędnej komisji rewizyjnej może brać udział – z głosem doradczym - w posiedzeniach zarządu gminnego lub równorzędnego PSL.

Art. 30

1. Gminną lub równorzędną konwencję wyborczą PSL stanowią: zarząd gminny lub równorzędny, gminna lub równorzędna komisja rewizyjna, prezesi kół PSL – w organizacjach gminnych lub równorzędnych liczących powyżej 100 członków oraz parlamentarzyści, radni i wójt, a także burmistrz i prezydent miasta oraz delegat Forum Młodych Ludowców mieszkający lub pracujący na terenie gminy i będący członkami PSL.
2. Gminna lub równorzędna konwencja wyborcza PSL, zwoływana przez właściwy zarząd gminny lub równorzędny, ustala listę kandydatów do rady gminy w wyborach samorządowych. Spory dotyczące kandydatów i kolejności na liście rozstrzyga ostatecznie w głosowaniu tajnym właściwy zarząd gminny PSL.

Powiatowe organizacje PSL

Art. 31

1. Gminne lub równorzędne organizacje PSL wchodzą w skład powiatowej organizacji PSL.
2. Gminne lub równorzędne organizacje PSL działające w miastach na prawach powiatu są

grodzkimi organizacjami PSL.

3. Władze i organy powiatowe PSL powołuje się, jeżeli na terenie danego powiatu istnieją co najmniej trzy gminne lub równorzędne organizacje PSL.

4. Gminne lub równorzędne organizacje PSL działające na terenie powiatu grodzkiego i ziemskiego mogą tworzyć jedną organizację powiatową.

5. W przypadku niemożności wyboru władz i organów powiatowych PSL, organizacją PSL w tym powiecie kieruje pełnomocnik ustanowiony przez właściwy zarząd wojewódzki PSL.

Art. 32

Powiatowymi władzami PSL są:

- a) powiatowy zjazd delegatów,
- b) powiatowa komisja rewizyjna.

Art. 33

1. Powiatowy zjazd delegatów stanowią:

- a) delegaci z organizacji gminnych lub równorzędnych,
- b) prezesi zarządów gminnych lub równorzędnych,
- c) honorowy prezes powiatowy.

2. Powiatowy zjazd delegatów zwoływany jest przez zarząd powiatowy raz na cztery lata.

3. Na pisemne żądanie co najmniej 1/3 zarządów gminnych lub równorzędnych PSL, powiatowej komisji rewizyjnej oraz właściwego zarządu wojewódzkiego lub NKW PSL - zarząd powiatowy zobowiązany jest zwołać nadzwyczajny zjazd powiatowy PSL w terminie jednego miesiąca od daty złożenia tego żądania.

4. Zarząd wojewódzki PSL w przypadku gdy zarząd powiatowy nie spełnia wymogu zawartego w ust. 3 może zwołać nadzwyczajny zjazd powiatowy podając powody jego zwołania.

Art. 34

Powiatowy zjazd delegatów:

- a) ustala kierunki działania powiatowej organizacji PSL oraz zadania dla zarządu powiatowego,
- b) rozpatruje sprawozdania zarządu powiatowego i powiatowej komisji rewizyjnej,
- c) udziela skwitowania zarządowi powiatowemu i powiatowej komisji rewizyjnej,
- d) wybiera prezesa zarządu powiatowego,

- e) ustala liczbę członków powiatowej komisji rewizyjnej oraz dokonuje ich wyboru,
- f) akceptuje w głosowaniu jawnym przedstawicieli zarządów gminnych PSL, którzy wchodzi w skład zarządu powiatowego,
- g) wybiera 1 delegata na Kongres PSL, o ile zostały powołane władze, organy powiatowe PSL i zgłoszono listę PSL do rady powiatu,
- h) wybiera delegatów na zjazd wojewódzki - w proporcji ustalonej przez właściwy zarząd wojewódzki PSL. Wybrany delegat na Kongres PSL jest jednocześnie delegatem na zjazd wojewódzki PSL,
- i) wybiera w liczbie nieprzekraczającej $\frac{1}{4}$ sumy liczby członków zarządu powiatowego powołanych w sposób określony w art. 34 lit. f.

Art. 35

Organami powiatowymi są:

- a) prezes zarządu powiatowego,
- b) zarząd powiatowy,
- c) prezydium zarządu powiatowego.

Art. 36

Zarząd powiatowy:

- a) realizuje zadania ustalone przez powiatowy zjazd delegatów,
- b) prowadzi bieżącą politykę PSL na terenie powiatu,
- c) nadzoruje działalność instancji gminnych i równorzędnych,
- d) organizuje akcję wyborczą PSL w wyborach samorządowych na szczeblu powiatu,
- e) wspiera zarząd wojewódzki w akcji wyborczej PSL w wyborach samorządowych na szczeblu województwa i w wyborach parlamentarnych oraz w kampaniach referendalnych,
- f) wspiera działania Forum Młodych Ludowców,
- g) realizuje politykę kadrową na terenie powiatu,
- h) organizuje biuro zarządu powiatowego PSL i za zezwoleniem (udzielonym pełnomocnictwem) NKW PSL może zatrudniać pracowników oraz prowadzić rachunek bankowy,
- i) wybiera ze swego grona przedstawicieli wchodzących w skład zarządu wojewódzkiego.

Art. 37

1. Zarząd powiatowy, któremu przewodniczy wybrany przez zjazd prezes, wybiera ze swego

grona prezydium. Z kolei prezydium na którego czele stoi prezes, wybiera ze swego grona na wniosek prezesa, do: 2 wiceprezesów, sekretarza i skarbnika oraz od 3 do 5 członków, chyba że zarząd powiatowy postanowi inaczej. Prezydium organizuje bieżącą pracę powiatowej organizacji PSL.

2. Zarząd powiatowy może odwołać i wybrać prezesa oraz członka zarządu powiatowego PSL w okresie między zjazdami powiatowymi bezwzględną liczbą głosów statutowego składu zarządu powiatowego. Skład zarządu powiatowego może być powiększony w trakcie kadencji nie więcej niż o 2 osoby.

3. Zebrania zarządu powiatowego odbywają się przynajmniej raz na kwartał, natomiast zebrania prezydium co najmniej raz w miesiącu, a ich praca oparta jest o regulamin uchwalony przez ten zarząd.

4. Organizację powiatową reprezentuje na zewnątrz prezes, a w jego zastępstwie wiceprezes lub upoważniony na piśmie przez prezesa - członek prezydium.

Art. 38

1. Powiatowa komisja rewizyjna składa się z liczby osób ustalonej przez zjazd powiatowy.

Ze swego grona komisja rewizyjna wybiera przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Przewodniczący kieruje działalnością komisji i organizuje jej pracę.

2. Powiatowa komisja rewizyjna:

- a) ocenia realizację zadań powiatowej organizacji PSL oraz uchwał zjazdu powiatowego,
- b) kontroluje gospodarkę finansową oraz sposób prowadzenia dokumentacji biura wykonawczego powiatowej instancji PSL,
- c) przedkłada zarządowi powiatowemu uwagi i wnioski dotyczące spraw wymienionych w pkt a i b,
- d) składa zjazdowi powiatowemu sprawozdanie ze swej działalności wraz z wnioskiem w sprawie udzielenia skwitowania ustępującemu zarządowi powiatowemu PSL.

3. Przewodniczący powiatowej komisji rewizyjnej może brać udział - z głosem doradczym - w posiedzeniach zarządu powiatowego.

Art. 39

1. Powiatową konwencję wyborczą PSL stanowią: zarząd powiatowy, powiatowa komisja rewizyjna, prezesi zarządów gminnych i równorzędnych, prezes honorowy oraz parlamentarzyści, członkowie władz naczelných PSL, radni (powiatu i województwa), wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, członkowie zarządu powiatu i województwa,

wojewoda i wice wojewoda oraz delegat Forum Młodych Ludowców – będący członkami PSL, którzy mieszkają na terenie danego powiatu.

2. Powiatowa konwencja wyborcza PSL, zwoływana przez właściwy zarząd powiatowy, ustala kolejność na liście kandydatów do rady powiatu w wyborach samorządowych.

Spory dotyczące kandydatów i kolejności na liście rozstrzyga ostatecznie bezpośrednio zwierzchni właściwy zarząd PSL.

Art. 40

Zjazd powiatowy może szczególnie zasłużonej dla ruchu ludowego osobie powierzyć godność Honorowego Prezesa Zarządu Powiatowego Polskiego Stronnictwa Ludowego. Godność Honorowego Prezesa Zarządu Powiatowego PSL można powierzyć tylko jednej osobie.

Wojewódzkie organizacje PSL

Art. 41

1. Powiatowe organizacje PSL na terenie danego województwa wchodzi w skład wojewódzkiej organizacji PSL.

2. Władze i organy wojewódzkie PSL powołuje się jeżeli na terenie danego województwa jest zorganizowanych co najmniej 1/3 zarządów powiatowych.

3. W przypadku niemożności wyboru władz i organów wojewódzkich, organizacją PSL w tym województwie kieruje pełnomocnik ustanowiony przez Radę Naczelną PSL.

Art. 42

Wojewódzkimi władzami PSL są:

- a) wojewódzki zjazd delegatów PSL,
- b) wojewódzka komisja rewizyjna PSL,
- c) wojewódzki sąd koleżeński PSL.

Art. 43

1. Wojewódzki zjazd delegatów stanowią:

- a) delegaci wybrani na zjazdach powiatowych,
- b) delegaci na Kongres PSL wybrani na zjazdach powiatowych,

- c) wojewódzcy prezesi honorowi PSL,
- d) członkowie RN PSL, GKR, GSK PSL z tego województwa,
- e) prezesi zarządów powiatowych,
- f) parlamentarzyści z tego województwa, będący członkami PSL.

2. Wojewódzki zjazd delegatów zwołuje zarząd wojewódzki raz na cztery lata.

3. Na pisemne żądanie co najmniej 1/3 zarządów powiatowych, wojewódzkiej komisji rewizyjnej lub Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL - zarząd wojewódzki zobowiązany jest zwoływać nadzwyczajny zjazd wojewódzki - w terminie jednego miesiąca od daty złożenia tego żądania.

Art. 44

Wojewódzki zjazd delegatów:

- a) ustala kierunki działania wojewódzkiej organizacji PSL oraz zadania dla zarządu wojewódzkiego,
- b) rozpatruje sprawozdania zarządu wojewódzkiego, wojewódzkiej komisji rewizyjnej, wojewódzkiego sądu koleżeńskiego i wojewódzkiego rzecznika dyscyplinarnego,
- c) udziela skwitowania zarządowi wojewódzkiemu, wojewódzkiej komisji rewizyjnej i wojewódzkiemu sądowi koleżeńskiemu,
- d) wybiera prezesa zarządu wojewódzkiego,
- e) ustala liczbę członków wojewódzkiej komisji rewizyjnej i wojewódzkiego sądu koleżeńskiego oraz dokonuje ich wyboru,
- f) akceptuje w głosowaniu jawnym przedstawicieli zarządów powiatowych PSL, którzy wchodzi w skład zarządu wojewódzkiego,
- g) wybiera delegatów na Kongres PSL, w proporcji ustalonej przez Radę Naczelną PSL,
- h) wybiera od 2 do 6 (liczbę określa RN PSL) kandydatów na członków Rady Naczelnej oraz po 1 kandydacie do Głównej Komisji Rewizyjnej (skrót: GKR) i Głównego Sądu Koleżeńskiego (skrót: GSK) spośród delegatów na Kongres,
- i) wybiera w liczbie nieprzekraczającej $\frac{1}{4}$ sumy liczby członków zarządu wojewódzkiego powołanych w sposób określony w art. 44 lit. f.

Art. 45

Wojewódzkimi organami PSL są:

- a) prezes zarządu wojewódzkiego,
- b) zarząd wojewódzki,

c) prezydium zarządu wojewódzkiego.

Art. 46

Zjazd wojewódzki może szczególnie zasłużonej dla ruchu ludowego osobie powierzyć godność wojewódzkiego honorowego prezesa PSL. Godność Wojewódzkiego Honorowego Prezesa PSL można powierzyć tylko jednej osobie.

Art. 47

1. Zarząd wojewódzki, któremu przewodniczy wybrany przez zjazd prezes, wybiera ze swego grona prezydium. Prezydium ze swego grona, na wniosek prezesa, wybiera: do 3 wiceprezesów, sekretarza i skarbnika oraz od 5 do 9 członków, chyba że zarząd wojewódzki postanowi inaczej. Prezydium organizuje bieżącą pracę instancji wojewódzkiej PSL.

2. Zebrania zarządu odbywają się przynajmniej raz na kwartał, natomiast zebranie prezydium co najmniej raz w miesiącu, a ich praca oparta jest o regulamin uchwalony przez ten zarząd.

Art. 48

Zarząd wojewódzki:

- a) realizuje zadania ustalone przez wojewódzki zjazd delegatów,
- b) prowadzi bieżącą politykę PSL na terenie województwa,
- c) nadzoruje działalność powiatowych organizacji PSL,
- d) organizuje akcję wyborczą PSL w wyborach samorządowych na szczeblu województwa i w wyborach parlamentarnych oraz w kampaniach referendalnych,
- e) ściśle współpracuje z organizacją młodzieżową jaką jest Forum Młodych Ludowców,
- f) realizuje politykę kadrową PSL na terenie województwa,
- g) na podstawie pełnomocnictw, udzielonych przez Naczelny Komitet Wykonawczy Polskiego Stronnictwa Ludowego (NKW PSL), prowadzi gospodarkę finansową (rachunek bankowy) wojewódzkiej organizacji PSL i może otwierać pomocniczy rachunek bankowy dla zarządu powiatowego PSL oraz nadzoruje majątek pozostający w zarządzie tej instancji,
- h) organizuje biuro zarządu wojewódzkiego PSL i zatrudnia pracowników - po otrzymaniu zgody udzielonej przez NKW PSL,
- i) może odwołać i wybrać prezesa oraz członka zarządu wojewódzkiego na wniosek prezydium tego zarządu, po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu powiatowego lub na wniosek właściwego zarządu powiatowego, bezwzględną większością głosów statutowego

składu zarządu wojewódzkiego. Skład zarządu wojewódzkiego może być powiększony w trakcie kadencji nie więcej niż o 3 osoby,

j) w szczególnie uzasadnionych przypadkach za zgodą Naczelnego Komitetu Wykonawczego skład Zarządu Wojewódzkiego może być powiększony do 20% członków zarządu ustalonego przez wojewódzki zjazd delegatów.

Art. 49

Organizację wojewódzką reprezentuje na zewnątrz prezes, a w jego zastępstwie wiceprezes lub upoważniony na piśmie przez prezesa - członek prezydium.

Art. 50

1. Wojewódzka komisja rewizyjna:

- a) ocenia realizację zadań wojewódzkiej organizacji PSL oraz uchwał zjazdu wojewódzkiego,
- b) kontroluje gospodarkę finansową oraz sposób prowadzenia dokumentacji wojewódzkiego biura wykonawczego,
- c) przedkłada zarządowi wojewódzkiemu uwagi i wnioski dotyczące spraw wymienionych w pkt a i b,
- d) składa zjazdowi wojewódzkiemu sprawozdanie ze swej działalności, wraz z wnioskami w sprawie udzielenia skwitowania ustępującemu zarządowi wojewódzkiemu.

2. Wojewódzka komisja rewizyjna składa się z liczby osób ustalonej przez zjazd wojewódzki. Ze swego grona wybiera przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego oraz sekretarza, którzy stanowią prezydium wojewódzkiej komisji rewizyjnej.

Prezydium komisji rewizyjnej kieruje jej działalnością oraz organizuje pracę komisji.

3. Przewodniczący wojewódzkiej komisji rewizyjnej może brać udział - z głosem doradczym - w posiedzeniach zarządu wojewódzkiego.

4. Wojewódzka komisja rewizyjna i jej prezydium pracuje w oparciu o regulamin uchwalony przez tę komisję

Art. 51

1. Wojewódzki sąd koleżeński składa się z liczby osób ustalonej przez zjazd wojewódzki.

Ze swego grona wybiera przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego i sekretarza, którzy stanowią prezydium wojewódzkiego sądu koleżeńskiego. Prezydium organizuje pracę sądu.

2. Wojewódzki sąd koleżeński orzeka o winie i karze członków PSL w trybie odwołania od uchwały koła, z własnej inicjatywy lub na wniosek wojewódzkiej komisji rewizyjnej albo

wojewódzkiego rzecznika dyscyplinarnego.

3. Wojewódzki sąd koleżeński pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego przez Główny Sąd Koleżeński PSL, a zatwierdzony przez Radę Naczelną PSL.

Art. 52

1. Zarząd Wojewódzki spośród członków powołuje i odwołuje wojewódzkiego rzecznika dyscyplinarnego PSL.

2. Wojewódzki rzecznik dyscyplinarny wnioskuję o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w sprawach właściwych dla wojewódzkiego sądu koleżeńskiego.

3. Wojewódzki rzecznik dyscyplinarny, który wszczął postępowanie dyscyplinarne prowadzi to postępowanie aż do prawomocnego zakończenia.

4. Wojewódzki rzecznik dyscyplinarny zobowiązany jest do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w przypadkach naruszenia przez członka PSL programu lub Statutu PSL, a także w przypadkach rażącego naruszenia powszechnie uznanych zasad moralnych.

5. Wojewódzki rzecznik dyscyplinarny zobowiązany jest do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec senatora lub posła, członka PSL, naruszającego regulamin Klubu PSL, na wniosek rzecznika dyscyplinarnego tego Klubu.

6. Regulamin działania wojewódzkiego rzecznika dyscyplinarnego uchwała Rada Naczelna PSL.

Art. 53

1. Wojewódzką konwencją wyborczą PSL obejmującą 1 okręg wyborczy lub kilka okręgów wyborczych stanowią: zarząd wojewódzki, wojewódzka komisja rewizyjna, wojewódzki sąd koleżeński, członkowie władz naczelnych, prezesi zarządów powiatowych, parlamentarzyści, radni sejmiku wojewódzkiego, marszałek, przewodniczący i członkowie zarządu województwa, wojewoda, wice wojewoda i delegat Forum Młodych Ludowców oraz wojewódzki prezes honorowy PSL – którzy mieszkają lub pracują na terenie danego województwa i są członkami PSL.

2. Wojewódzka konwencja wyborcza PSL, zwoływana przez zarząd wojewódzki, ustala listę kandydatów na posłów i senatorów oraz listę kandydatów do sejmiku województwa w wyborach samorządowych. Spory dotyczące kandydatów i kolejności na liście rozstrzyga ostatecznie w głosowaniu tajnym właściwy zarząd wojewódzki PSL.

3. W sytuacji kiedy Rada Naczelna PSL zatwierdzi warunki połączenia PSL z inną partią, bądź partiami, porozumienie lub koalicję bądź porozumienie wyborcze w wyborach

do Sejmu, Senatu lub Parlamentu Europejskiego, wojewódzka konwencja wyborcza będzie zwołana w porozumieniu z pozostałymi uczestnikami koalicji, w oparciu o regulamin konwencji uchwalony przez NKW PSL, który również rozstrzyga sporne kwestie dotyczące kandydatów i kolejności na listach.

4. W przypadku, kiedy okręg wyborczy obejmuje więcej niż jedno województwo konwencję wyborczą tworzą konwencje wyborcze PSL poszczególnych województw. W takim przypadku termin, miejsce i porządek obrad ustalają Prezydium właściwych zarządów wojewódzkich, a Konwencję zwołuje zarząd właściwy ze względu na miejsce obrad.

Władze i Organy Naczelne PSL

Art. 54

Władze naczelne PSL stanowią:

- a) Kongres PSL,
- b) Rada Naczelna PSL,
- c) Główna Komisja Rewizyjna PSL,
- d) Główny Sąd Koleżeński PSL.

Kongres PSL

Art. 55

1. Najwyższą władzą w PSL jest Kongres.
2. Kongres stanowią:
 - a) delegaci wybrani na zjazdach powiatowych PSL,
 - b) delegaci wybrani na zjazdach wojewódzkich PSL,
 - c) Prezes PSL i Przewodniczący Rady Naczelnej PSL,
 - d) prezesi zarządów wojewódzkich PSL,
 - e) honorowy prezes PSL,
 - f) członkowie Rady Naczelnej PSL,
 - g) członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego PSL i Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny PSL,
 - h) parlamentarzyści - członkowie PSL.

Art. 56

1. Rada Naczelna PSL zwołuje Kongres raz na cztery lata, ustalając jego termin, miejsce i porządek obrad.
2. Rada Naczelna PSL może z własnej inicjatywy, a jest zobowiązana na żądanie co najmniej 1/3 zarządów wojewódzkich, zwołać Nadzwyczajny Kongres PSL, podejmując uchwałę o jego zwołaniu najpóźniej na trzy miesiące przed dniem otwarcia Kongresu.
3. Nadzwyczajny Kongres PSL stanowią delegaci i uczestnicy poprzedniego Kongresu PSL
4. Przewodniczący Rady Naczelnej PSL otwiera Kongres PSL.
5. Kongres PSL wybiera spośród delegatów Przewodniczącego i Prezydium Kongresu.

Art. 57

Do kompetencji Kongresu należy:

- a) uchwalanie zmian programu i Statutu PSL,
- b) uchwalanie regulaminu wyboru Rady Naczelnej, GKR, GSK, Prezesa PSL i Przewodniczącego Rady Naczelnej PSL,
- c) ustalanie kierunków i zasad polityki PSL,
- d) rozpatrywanie sprawozdań z działalności Rady Naczelnej, Naczelnego Komitetu Wykonawczego, Głównej Komisji Rewizyjnej, Głównego Sądu Koleżeńskiego, Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego oraz Klubu Parlamentarnego PSL,
- e) udzielanie skwitowania Radzie Naczelnej, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównemu Sądowi Koleżeńskiemu PSL,
- f) wybór Prezesa PSL i Przewodniczącego Rady Naczelnej PSL,
- g) akceptacja w głosowaniu jawnym członków Rady Naczelnej PSL wybranych przez zjazdy wojewódzkie oraz wybór 20 członków Rady,
- h) akceptacja w głosowaniu jawnym członków Głównej Komisji Rewizyjnej PSL,
- i) akceptacja w głosowaniu jawnym członków Głównego Sądu Koleżeńskiego PSL.

Rada Naczelna PSL**Art. 58**

1. Rada Naczelna PSL składa się z liczby członków do 130, w tym: Przewodniczącego Rady Naczelnej PSL, Prezesa PSL, prezesów zarządów wojewódzkich oraz przedstawicieli wojewódzkich organizacji PSL (liczbę określa RN PSL zgodnie z zasadami określonymi w art. 14) wybranych przez zjazdy wojewódzkie i akceptowanych przez Kongres, a także 20

członków wybranych przez Kongres. Rada Naczelna PSL, w razie uzasadnionej potrzeby, może powołać do swego składu nowych członków, nie przekraczając liczby 130 członków Rady.

2. Radzie Naczelnej PSL przewodniczy Przewodniczący Rady wybrany przez Kongres w głosowaniu tajnym bezwzględną większością głosów, spośród co najmniej dwóch kandydatów zgłoszonych przez komisję wyborczą Kongresu lub co najmniej 50-cio osobową grupę delegatów na Kongres.

3. Rada Naczelna PSL ze swego grona wybiera wiceprzewodniczących w liczbie ustalonej przez Radę i dwóch sekretarzy, którzy wspólnie z Przewodniczącym Rady stanowią Prezydium Rady Naczelnej kierujące jej pracami.

4. Rada Naczelna PSL obraduje co najmniej raz na kwartał. Jej posiedzenie zwołuje Przewodniczący. Przewodniczący Rady Naczelnej PSL zobowiązany jest zwołać posiedzenie Rady na żądanie co najmniej 1/3 członków Rady, względnie na skutek uchwały Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL.

5. Na wniosek właściwego zarządu wojewódzkiego, uchwalony w głosowaniu tajnym, lub z inicjatywy Rady Naczelnej PSL, po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu wojewódzkiego, członek Rady Naczelnej może być odwołany bezwzględną większością głosów statutowego składu tej Rady.

6. Rada Naczelna PSL na wniosek właściwego zarządu wojewódzkiego może powołać w miejsce odwołanego członka RN, albo też w miejsce które zostało nie obsadzone bądź zwolnione z innych przyczyn, kandydata wskazanego uchwałą właściwego zarządu wojewódzkiego.

Art. 59

Uchwały Rady Naczelnej PSL zapadają zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy członków, z zastrzeżeniem art. 60 ust. 2 pkt b.

Art. 60

1. Rada Naczelna jest najwyższą władzą PSL między Kongresami.

2. Do kompetencji Rady Naczelnej należy:

a) zastępowanie Kongresu PSL w sprawach przez Kongres jej przekazanych,

b) odwołanie i wybór Prezesa PSL i Przewodniczącego Rady Naczelnej w okresie między Kongresami bezwzględną większością głosów statutowego składu jej członków,

c) ustalenie kierunków polityki PSL,

- d) wybór i odwołanie członków Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL,
- e) udzielanie skwitowania oraz ocena pracy Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL,
- f) kontrola działalności Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL,
- g) zatwierdzanie regulaminu działania NKW PSL,
- h) zatwierdzanie regulaminu działania sądów koleżeńskich,
- i) uchwalenie regulaminu Klubu Parlamentarnego PSL opracowanego przez NKW PSL w porozumieniu z Klubem Parlamentarnym,
- j) powoływanie i odwoływanie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego PSL,
- k) uchwalenie regulaminu działania krajowego i wojewódzkich rzeczników dyscyplinarnych,
- l) zatwierdzenie a następnie rozliczenie preliminarza akcji wyborczej w wyborach oraz ustalenie zasad i trybu wyłaniania kandydatów PSL do tych ciał przedstawicielskich,
- ł) ocena działalności członków PSL w organach państwowych, samorządowych i organizacjach społecznych o zasięgu ogólnokrajowym,
- m) uchwalanie zasad współpracy Klubu Parlamentarnego PSL z innymi klubami lub kołami parlamentarnymi w parlamencie krajowym bądź europejskim i procedur tworzenia wspólnego klubu parlamentarnego,
- n) opracowywanie zasad tworzenia list w wyborach do parlamentu i samorządu,
- o) powoływanie komisji problemowych z zakresu spraw: politycznych, społecznych, gospodarczych i innych,
- p) rozpatrywanie odwołań parlamentarzystów od kar wymierzonych przez właściwy organ Klubu Parlamentarnego PSL, bądź klubu parlamentarnego, który współtworzy PSL,
- r) ustalanie wysokości składki członkowskiej,
- s) ustalanie wysokości wpłat na Fundusz PSL,
- t) ustalanie zasad prowadzenia ewidencji członków PSL,
- u) zatwierdzanie porozumień o utworzeniu koalicji wyborczych lub rządowych zawartych przez NKW PSL oraz porozumień i regulaminów, o których mowa w art. 81.

3. Rada Naczelna PSL, kierując się dobrze rozumianym interesem Polskiego Stronnictwa Ludowego, na wniosek Naczelnego Komitetu Wykonawczego, bezwzględną większością statutowego składu Rady podejmuje uchwałę o połączeniu Polskiego Stronnictwa Ludowego z inną partią, bądź partiami. Rada Naczelna PSL może upoważnić NKW PSL do dokonywania wszelkich niezbędnych czynności prawnych wynikających z połączenia PSL z innymi partiami bądź partią.

4. Rada Naczelna PSL działa w oparciu o regulamin przez siebie uchwalony.

Art. 61

1. Krajową Konwencję Wyborczą PSL stanowią: Rada Naczelna, Główna Komisja Rewizyjna, Główny Sąd Koleżeński PSL, Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny i prezes honorowy PSL oraz parlamentarzyści – będący członkami PSL.
2. Krajowa Konwencja Wyborcza PSL, zwoływana przez Radę Naczelną PSL, zatwierdza na wniosek NKW PSL, kandydata na Prezydenta RP, kandydatów na parlamentarzystów do parlamentów.
3. Krajowa Konwencja Wyborcza, której przewodniczy Przewodniczący Rady Naczelnej lub jeden z Wiceprzewodniczących obraduje na podstawie regulaminu uchwalonego przez Radę Naczelną PSL.
4. Przed zatwierdzeniem list kandydatów do parlamentów przez konwencje wojewódzkie, NKW PSL przedstawia tym konwencjom opinie o pracy parlamentarnej posłów i senatorów PSL kandydujących z tego terenu.

Art. 62

Organami naczelnymi PSL są:

- a) Prezes PSL,
- b) Naczelny Komitet Wykonawczy PSL.

Prezes PSL

Art. 63

1. Prezesa PSL wybiera Kongres w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów, spośród co najmniej dwóch kandydatów.
2. Kandydatów na Prezesa zgłasza komisja wyborcza Kongresu lub co najmniej 50-cio osobowa grupa delegatów na Kongres.

Art. 64

Prezes PSL:

- a) reprezentuje PSL na zewnątrz,
- b) przewodniczy Nacelnemu Komitetowi Wykonawczemu PSL i kieruje jego pracami,
- c) realizuje uchwały Kongresu, Rady Naczelnej i NKW PSL,
- d) realizuje i odpowiada za bieżącą politykę PSL,
- e) nadzoruje pracę biura NKW PSL,

f) z urzędu wchodzi w skład Rady Naczelnej PSL.

Art. 65

Kongres w uzasadnionym przypadku może szczególnie zasłużonej dla ruchu ludowego osobie powierzyć godność Honorowego Prezesa PSL.

Naczelny Komitet Wykonawczy Polskiego Stronnictwa Ludowego

Art. 66

1. Spośród swoich członków, Rada Naczelna PSL wybiera Naczelny Komitet Wykonawczy w liczbie do 20 osób.
2. W posiedzeniach Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL może uczestniczyć – z głosem doradczym - Przewodniczący Rady Naczelnej PSL lub wyznaczony przez niego wice przewodniczący.
3. Na wniosek Prezesa PSL w głosowaniu jawnym, Naczelny Komitet Wykonawczy wybiera ze swego grona wiceprezesów, w liczbie określonej przez NKW, 2-wóich sekretarzy i skarbnika.
4. Do składania w imieniu PSL oświadczeń woli przy czynnościach prawnych – w tym do zaciągania zobowiązań majątkowych - wymagane jest współdziałanie (działanie łączne) dwóch członków NKW PSL, z tym że w każdym przypadku jednym z uczestników jest Prezes PSL lub wiceprezes NKW PSL.
5. Czynności prawne, wymienione w ust. 4 mogą być wykonywane również przez pełnomocników, których ustanawiają na piśmie osoby upoważnione niniejszym Statutem do składania oświadczeń woli w imieniu PSL, z tym że w każdym przypadku jednym z uczestników jest Prezes PSL lub wiceprezes NKW PSL.
6. Pełnomocnictwo procesowe do zastępowania PSL przed sądami, reprezentowania przed organami administracji rządowej i samorządowej oraz innymi władzami i urzędami, jak też do sprawowania zarządu majątkiem PSL powierzonym instancjom terenowym Stronnictwa - pełnomocnictwa udziela Prezes PSL lub wiceprezes NKW PSL.
7. Naczelny Komitet Wykonawczy wspiera pracę Forum Młodych Ludowców.
8. Naczelny Komitet Wykonawczy PSL pracuje w oparciu o regulamin uchwalony przez Radę Naczelną PSL.

Art. 67

Do zadań Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL należy:

- a) kierowanie bieżącą polityką PSL,
- b) wykonywanie uchwał i postanowień Kongresu i Rady Naczelnej PSL,
- c) organizowanie akcji wyborczej PSL w wyborach parlamentarnych i samorządowych oraz w kampaniach referendalnych,
- d) prowadzenie gospodarki finansowej partii, podejmowanie decyzji w sprawach majątkowych i finansowych oraz sporządzanie, a także zatwierdzanie informacji o działalności finansowej partii,
- e) ustalanie zasad organizacji i funkcjonowania biura Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL i biur organizacji terenowych,
- f) podejmowanie decyzji i rozstrzyganie we wszystkich sprawach niezastrzeżonych dla innych władz i organów statutowych PSL, jak też nieuregulowanych niniejszym Statutem.

Główna Komisja Rewizyjna PSL**Art. 68**

1. Główna Komisja Rewizyjna PSL liczy 16 członków wybranych przez zjazdy wojewódzkie, akceptowanych w głosowaniu jawnym przez Kongres.
2. GKR wybiera ze swego grona: przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza, którzy stanowią Prezydium GKR. Prezydium kieruje działalnością Komisji i organizuje jej pracę.
3. GKR może powołać ze swego grona stałe zespoły, których przewodniczący wchodzi w skład Prezydium GKR.
4. Główna Komisja Rewizyjna pracuje w oparciu uchwalony przez siebie regulamin.

Art. 69

1. Główna Komisja Rewizyjna PSL:
 - a) ocenia realizację uchwał Kongresu, Rady Naczelnej i Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL,
 - b) ocenia gospodarkę finansową partii PSL,
 - c) przedstawia Radzie Naczelnej PSL i Naczelnemu Komitetowi Wykonawczemu PSL informacje o wynikach swych prac oraz przedkłada stosowne wnioski, co najmniej raz do roku,

d) składa Kongresowi sprawozdanie ze swej działalności oraz wnioski w sprawie udzielenia skwitowania ustępującej Radzie Naczelnej i Naczelnemu Komitetowi Wykonawczemu PSL,

e) rozstrzyga o ważności uchwał podjętych przez władze statutowe PSL, o ile uchwały te naruszają postanowienia niniejszego Statutu.

2. Przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej PSL może brać udział - z głosem doradczym - w posiedzeniach NKW PSL i Rady Naczelnej PSL.

Główny Sąd Koleżeński PSL

Art. 70

1. Główny Sąd Koleżeński PSL liczy 16 członków wybranych przez zjazdy wojewódzkie, akceptowanych w głosowaniu jawnym przez Kongres.

2. GSK wybiera ze swego grona Prezydium, w którego skład wchodzi: przewodniczący, wiceprzewodniczący, sekretarz oraz dwóch członków. Prezydium organizuje pracę Sądu.

Art. 71

Główny Sąd Koleżeński i wojewódzkie sądy koleżeńskie orzekają w składach w oparciu o regulamin uchwalony przez GSK PSL i zatwierdzonym przez Radę Naczelną PSL.

Art. 72

1. Kary upomnienia lub nagany wymierza zebranie właściwego koła uchwałą podjętą bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym, po wysłuchaniu obwinionego, chyba że wysłuchanie go nie jest możliwe z przyczyn obiektywnych lub on sam uchyła się od złożenia wyjaśnień.

2. Jeżeli właściwe koło nie podejmie w ciągu 3 miesięcy postępowania w celu ukarania swego członka, karę upomnienia lub nagany może orzec na wniosek zarząd gminny lub właściwy wojewódzki sąd koleżeński.

Art. 73

1. Kary zawieszenia w prawach członka lub wykluczenia z PSL stosuje właściwy wojewódzki sąd koleżeński bądź Główny Sąd Koleżeński PSL.

2. Członek, w stosunku do którego zostało wszczęte postępowanie o ukaraniu przed sądem koleżeńskim, może być zawieszony w prawach członka przez ten sąd do czasu zakończenia postępowania. Zawieszenie to nie może trwać dłużej, niż 6 miesięcy.

3. Jeżeli sąd koleżeński uzna, że nie ma podstaw do orzeczenia żadnej kary, o których mowa w ust. 1, lecz obwiniony członek zasługuje na karę upomnienia lub nagany, orzeka jedną z tych kar lub przekazuje sprawę o ukaranie do właściwego zarządu gminnego lub równorzędnego.
4. Właściwy wojewódzki sąd koleżeński orzeka po wysłuchaniu obwinionego, chyba że jest to niemożliwe z przyczyn obiektywnych lub on sam uchyła się od złożenia wyjaśnień.
5. Postępowanie przed wojewódzkim, bądź Głównym Sądem Koleżeńskim PSL wszczyna się również na wniosek właściwego rzecznika PSL.

Art. 74

1. Członek PSL, na którego została nałożona kara partyjna ma prawo odwołać się od uchwały koła lub orzeczenia sądu o ukaraniu – w ciągu miesiąca od daty jej podjęcia, a jeżeli nie był obecny na zebraniu koła lub posiedzeniu sądu, na którym została kara nałożona – w ciągu miesiąca od otrzymania uchwały lub orzeczenia na piśmie.
2. Odwołanie od uchwał podjętych przez zebranie koła rozpatruje właściwy wojewódzki sąd koleżeński – w ciągu 3 miesięcy od wniesienia tego odwołania.
3. Odwołanie od orzeczeń właściwego wojewódzkiego sądu koleżeńskiego rozpatruje Główny Sąd Koleżeński PSL – w ciągu 6 miesięcy od wniesienia tego odwołania.
4. Orzeczenie Głównego Sądu Koleżeńskiego PSL, z zastrzeżeniem ust. 5, jest ostateczne i prawomocne.
5. Z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia Głównego Sądu Koleżeńskiego o wykluczeniu następuje skreślenie z listy członków PSL.

Art. 75

1. Główny Sąd Koleżeński PSL rozpatruje odwołania członków PSL od orzeczeń wojewódzkich sądów koleżeńskich.
2. Główny Sąd Koleżeński jest właściwy, jako pierwsza instancja, w sprawach członków władz i organów naczelnych PSL, orzekając w składzie 5-cio osobowym.
3. W sprawach określonych w ust. 2 odwołania rozpatruje Główny Sąd Koleżeński w składzie 7-mio osobowym.
4. Główny Sąd Koleżeński orzeka w zakresie swej właściwości na wniosek Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, wojewódzkich sądów koleżeńskich lub Głównej Komisji Rewizyjnej PSL.
5. Główny Sąd Koleżeński orzeka o nieważności uchwał podjętych przez władze statutowe

PSL, o ile uchwały te naruszają postanowienia niniejszego Statutu.

Art. 76

1. Kary upomnienia i nagany ulegają zatarciu z upływem jednego roku od daty ich prawomocnego orzeczenia.
2. Organ, który wymierzył lub orzekł karę może postanowić o wcześniejszym jej zatarciu jednakże po okresie nie krótszym niż 6 miesięcy od daty jej prawomocnego wymierzenia lub orzeczenia.
3. Karę zatartą uważa się za niebyłą.

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny

Art. 77

1. Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego PSL powołuje i odwołuje spośród członków Rada Naczelna PSL.
2. Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny wnioskuje o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w sprawach właściwych dla Głównego Sądu Koleżeńskiego PSL, może również wnioskować o wszczęcie postępowania przed właściwym wojewódzkim sądem koleżeńskim.
3. Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny PSL, który wszczął postępowanie dyscyplinarne, prowadzi to postępowanie, aż do prawomocnego zakończenia.
4. Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny zobowiązany jest do wszczynania postępowania dyscyplinarnego w przypadkach naruszenia przez członka PSL programu lub Statutu PSL, a także w przypadkach rażącego naruszenia powszechnie uznawanych zasad moralnych.
5. Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny PSL zobowiązany jest do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec senatora lub posła, członka PSL, łamiącego regulamin Klubu PSL, na wniosek Rzecznika Dyscyplinarnego tego Klubu.
6. Regulamin działania Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego PSL uchwała Rada Naczelna PSL.

IV. KLUB PARLAMENTARNY PSL I KLUBY RADNYCH.

Art. 78

1. Parlamentarzyści (posłowie, senatorowie) tworzą Klub Parlamentarny PSL, który działa na

podstawie regulaminu uchwalonego przez Radę Naczelną PSL.

2. Przynależność posłów i senatorów - członków PSL do Klubu Parlamentarnego PSL jest obowiązkowa.
3. Senatorowie w ramach Klubu Parlamentarnego PSL mogą tworzyć własny Klub Senatorski.

Art. 79

1. Członkowie Klubu Parlamentarnego PSL wybierają ze swego grona Prezydium Klubu w składzie ustalonym przez Klub. Prezydium kieruje pracami Klubu.
2. Przewodniczący reprezentuje Klub na zewnątrz i o ile nie jest członkiem Rady Naczelnej PSL lub Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL, uczestniczy - z głosem doradczym – w posiedzeniach tej Rady lub NKW PSL.

Art. 80

1. Klub Parlamentarny PSL realizuje program i politykę PSL na terenie Sejmu i Senatu, działając zgodnie z programem PSL oraz uchwałami Kongresu, Rady Naczelnej i Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL.
2. Prezydium Klubu pozostaje w stałym kontakcie z Naczelnym Komitetem Wykonawczym PSL w sprawach bieżącej polityki Stronnictwa.
3. Klub Parlamentarny PSL składa raz w roku sprawozdanie ze swej działalności na posiedzeniu Rady Naczelnej PSL oraz zbiorcze sprawozdanie na Kongresie PSL.
4. Posłowie i senatorowie PSL zobowiązani są do udziału w pracach terenowych organizacji PSL.

Art. 81

1. Klub Parlamentarny PSL oraz kluby radnych PSL w sejmikach wojewódzkich mogą zawierać porozumienia o współpracy z innymi klubami lub kołami parlamentarnymi oraz tworzyć z nimi wspólny klub.
2. Porozumienia, o których mowa w ust. 1 wchodzi w życie po ich zatwierdzeniu przez władze statutowe ugrupowań je zawierających.
3. Wspólny klub parlamentarny oraz kluby wspólne w sejmikach wojewódzkich działają na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu i zatwierdzonego przez władze statutowe ugrupowań tworzących klub.
4. Przynależność posłów i senatorów oraz radnych do wspólnego klubu jest obowiązkowa.

Art. 82

1. Radni, członkowie PSL - wybrani w wyborach samorządowych, tworzą na odpowiednich szczeblach samorządu terytorialnego Kluby Radnych PSL lub mogą współtworzyć koalicyjne kluby radnych z udziałem PSL.
2. Przynależność radnych członków PSL do Klubu Radnych PSL lub utworzonego koalicyjnego Klubu Radnych z udziałem PSL jest obowiązkowa.
3. Kluby Radnych PSL lub koalicyjne Kluby Radnych z udziałem PSL działają na podstawie regulaminu uchwalonego przez odpowiednie kluby i zatwierdzanego przez odpowiednie, właściwe Zarządy PSL lub odpowiednie, właściwe władze reprezentujące koalicje z udziałem PSL.

V. ZESPOŁY**Art. 83**

Przy instancjach PSL, dla realizacji określonych celów programowych, mogą być tworzone zespoły pracujące w oparciu o regulamin uchwalony przez Naczelny Komitet Wykonawczy PSL i zatwierdzone przez Radę Naczelną PSL.

VI. MAJĄTEK I FUNDUSZE PSL**Art. 84**

1. Majątek PSL stanowią przysługujące mu prawa własności i inne prawa majątkowe na nieruchomościach, ruchomościach i dobrach niematerialnych.
2. Źródła finansowania są jawne.
3. Fundusze PSL pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) darowizn, spadków, zapisów,
 - c) subwencji z budżetu państwa,
 - d) innych źródeł przewidzianych przepisami prawa.

Art. 85

Dla sfinansowania udziału PSL w wyborach do parlamentu krajowego i europejskiego,

w wyborach na urząd Prezydenta RP, w wyborach do samorządu terytorialnego, a także udziału w kampaniach referendalnych - tworzy się fundusz wyborczy, którego nazwa brzmi: "Fundusz Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego".

VII. SYMBOLE PSL

Art. 86

1. Emblematem organizacyjnym PSL jest zielona, czterolistna koniczynka.
2. Sztandary PSL są koloru zielonego, zawierają co najmniej nazwę organizacji, godło państwowe, emblemat organizacyjny oraz napis "Żywią i bronią".
3. Świętem PSL jest dzień Zielonych Świąt.
4. Hymnem jest pieśń "Rota".
5. Najwyższym wyróżnieniem w Stronnictwie jest medal "Za zasługi dla Ruchu Ludowego" im. Wincentego Witosa. Regulamin jego nadawania ustala Rada Naczelna PSL.
6. Odznaczeniem w Stronnictwie jest złota koniczynka. Regulamin jego nadawania ustala RN PSL.
7. Rada Naczelna PSL może ustanowić inne wyróżnienia w Stronnictwie.
8. Formą zwracania się do członków Stronnictwa jest "Koleżanko - Kolego".

VIII. PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 87

W szczególnie uzasadnionych przypadkach za zgodą Rady Naczelnej PSL, mogą być tworzone struktury organizacyjne PSL nie przewidziane w tym Statucie.

Art. 88

1. O samorozwiązaniu i likwidacji PSL stosowną decyzję podejmuje Kongres PSL większością 3/4 głosów delegatów na Kongres.
2. Uchwałę Rady Naczelnej PSL o połączeniu z inną partią, bądź partiami, zatwierdza Kongres PSL, większością 2/3 głosów, przy obecności co najmniej połowy delegatów.
3. Środki pozostałe po zaspokojeniu roszczeń, w wyniku przeprowadzonej likwidacji, zostaną przeznaczone na stypendia dla uzdolnionych dzieci ze środowiska wiejskiego oraz na

wsparcie finansowe rodzin członków PSL, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu, bądź utracili życie w wyniku nieszczęśliwego wypadku przy pracy w rolnictwie.

Art. 89

1. Kongres PSL uchwała Statut i dokonuje jego zmian większością 2/3 głosów.
2. Statut wchodzi w życie z dniem jego uchwalenia, z mocą obowiązującą od dnia zarejestrowania zmian przez Okręgowy Sąd Rejestrowy VII Wydział Cywilny i Rejestrowy w Warszawie, z wyjątkiem art. 12, który wchodzi w życie z dniem uchwalenia Statutu.
3. Wykładnia Statutu należy do Kongresu, a między Kongresami do Rady Naczelnej PSL.
4. Kongres upoważnia Radę Naczelną PSL do uzupełnienia lub zmiany niniejszego Statutu na wypadek gdyby Sąd Rejestrowy uznał, że Statut ten nie odpowiada wymogom określonym w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 roku o partiach politycznych (Dz. U. Nr 79 poz. 857 z późniejszymi zmianami), a także, kiedy zmiana Statutu uzasadniona jest ustawową normą, bądź połączeniem PSL z inną partią lub partiami. Rada Naczelna PSL dokonuje zmian w Statucie większością 2/3 statutowego składu Rady Naczelnej PSL.

NADZWYCZAJNY IX KONGRES POLSKIEGO STRONNICTWA LUDOWEGO

Warszawa, 15 kwietnia 2007 r.

Zmiany wpisane na mocy postanowienia
Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 maja 2007 r.
(Sygn. akt VII Ns Rej EwP zm 19/07).